BUDDHA PUBLICATIONS

बुद्ध

रमाइलो नेपाली

कक्षा ३

हरिहर तिमल्सिना
पुरुषोत्तम घिमिरे
सुभाषचन्द्र भण्डारी

नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, भक्तपुरबाट
वि.सं. २०७८ देखि २०८० सम्मका लागि स्वीकृतिप्राप्त अतिरिक्त सिकाइसामग्री

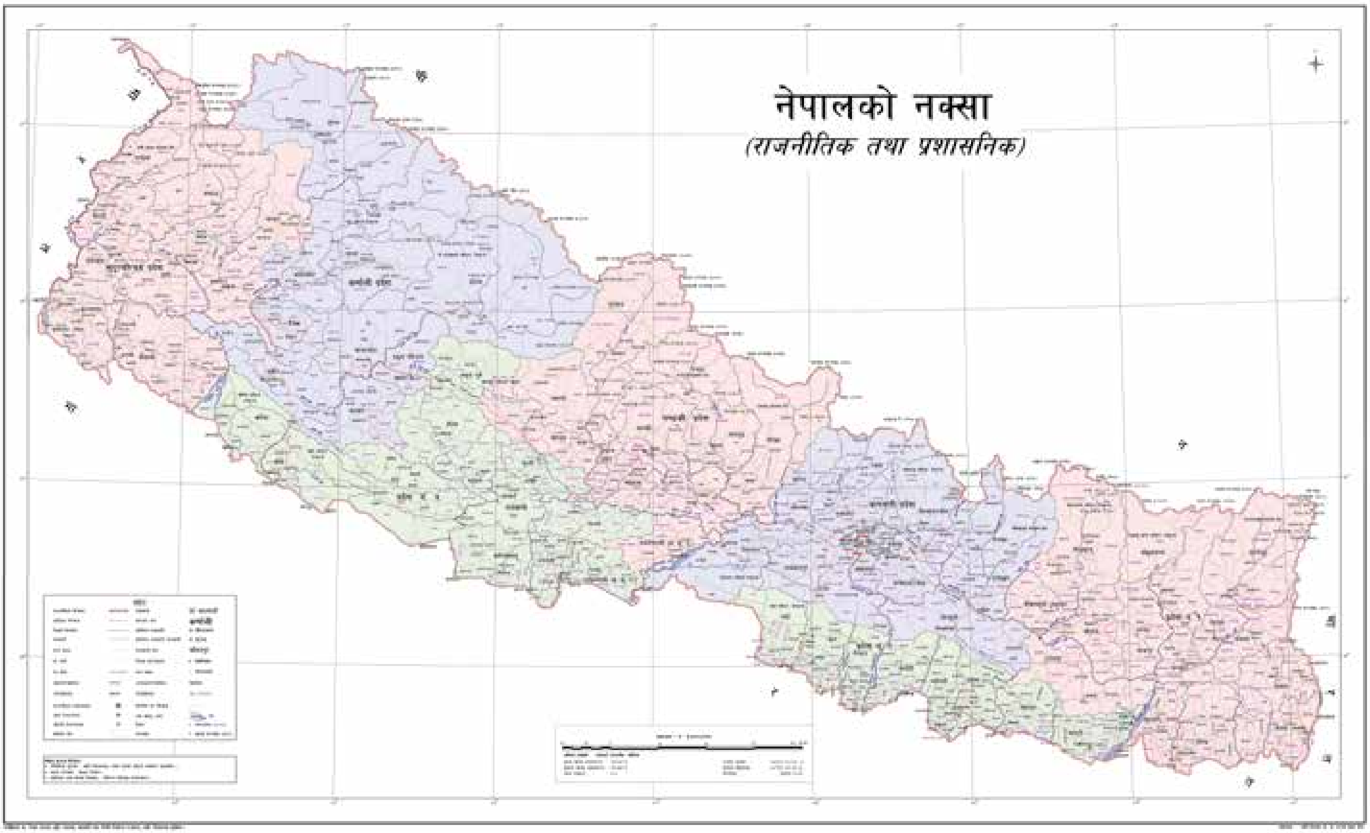

बुद्ध
रमाइलो नेपाली

प्रथम संस्करण २०७८
सर्वाधिकार (©), २०७८, बुद्ध प्रकाशन प्रा. लि.
प्रकाशक : बुद्ध प्रकाशन प्रा. लि.
अनामनगर, काठमाडौँ–२९, नेपाल।
टेलिफोन: ०९७७–१–५७०५१६५, ५७०५२१०, ५७०५१७७
e-mail : info@buddhapublication.com
website : www.buddhapublication.com

चित्राङ्कन : नारायण बोहजु
लेआउट डिजाइन : जगदीश बास्कोटा
ISBN : 978-9937-30-379-8
मूल्य : रू. ३१८/–
मुद्रण : काठमाडौँ, नेपाल।

हाम्रो भनाइ

विद्यालय शिक्षाको आधारभूत तहमा पढ्न, बुझ्न, धारणा विकास गर्न र क्रियात्मक व्यवहारको अभ्यास गर्न सक्ने गरी सक्षमता निर्धारण गरिएको छ । निर्धारित सक्षमता हासिल गर्न सहजता प्राप्त गर्ने उद्देश्यले यस तहको प्रारम्भिक कक्षामा साक्षरता सिप हासिल र बुझाइसहितको पढाइलाई विशेष जोड दिइएको छ । भाषा विषयमा आधारित सिकाइ क्षेत्रका आधारमा विश्लेषण गर्दा भाषिक सञ्चार तथा अभिव्यक्तिका क्रममा उपयोग हुने सबै वर्ण तथा मात्रा पहिचान तथा सिकेको क्रमअनुसार प्रयोग भएका वर्ण, मात्रा, शब्द, वाक्य र पाठको उपयोग गर्नु साक्षरता र बुझाइसहितको पढाइ कार्यको मूल मर्म हो । यसर्थ जन्मेदेखि कक्षा १ सम्ममा पढाइका लागि सिकाइको उपयोग गर्दै कक्षा १–३ मा सिकाइका लागि पढाइमा आधारित भई यो पाठ्यसामग्री तयार पारिएको हो । उक्त सैद्धान्तिक आधार र नेपाल सरकारबाट कक्षा १–३ का लागि एकीकृत पाठ्यक्रमका आधारमा विकसित नयाँ पाठ्यक्रमले नेपाली विषयका लागि निर्धारण गरेको विषयक्षेत्र एवम् विषयवस्तुका आधारमा यो सामग्री तयार पारिएको हो । अतः विभिन्न माध्यमको उपयोग, पारिवारिक सहयोग तथा विद्यालयको सहयोगमा वर्ण तथा मात्राको सङ्केतन तथा विसङ्केतन गरिसकेका विद्यार्थीलाई लक्ष्यित गरी पाठ्यक्रमले तोकेको विषयवस्तुको क्षेत्र तथा क्रमको समेत उपयोग गर्दै यो सामग्री विकास गरिएको हो ।

गीत, कविता तथा चित्रको उपयोग गरी अवधारणा विकास र अभ्यासन्न मौखिक प्रस्तुति, चित्र वा वस्तुलाई भाषामा प्रस्तुति, शब्दपहिचान, अर्थबोध तथा प्रयोगका माध्यमबाट अभ्यासन्न संरचनात्मक पढाइ, शब्दगत अर्थ र भावबिचमा सम्बन्ध कायम गरी उपयोग, अनुमान, छलफल तथा प्रश्नोत्तरका माध्यमबाट विषयवस्तुको बोध, उपयोग र अभ्यास गरिएका शब्दको भण्डारण र पढाइमा गति प्रदानका माध्यमबाट मूल्याङ्कनन्न पठन तत्त्व

(ध्वनि सचेतना, लेख्यवर्ण सचेतना, शब्दभण्डार, पठन प्रवाह, बोध र लेखाइ) र सिकाइको शृङ्खलाको उपयोग गरी विषयक्षेत्रगत रूपमा सुधारात्मक सिकाइका लागि अवसर एवम् विषयक्षेत्रमा तोकिएका विषयवस्तु र अन्तरसिकाइ क्षेत्रको अभ्यासका माध्यमबाट पुनर्बल प्रदान गर्न सहज हुने गरी विषयवस्तुको क्रमबद्ध प्रस्तुति तथा संयोजन गरिएको छ। नेपाली सिक्ने बालबालिकाका लागि त भाषाका सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइजस्ता सिप विकास गराउने कार्य चुनौतीपूर्ण बन्दै गइरहेको वर्तमान सन्दर्भमा यस पुस्तकको प्रयोगले बहुस्तर एवम् बहुभाषिक अवस्थामा भाषा सिकाइलाई सहज बनाउने देखिन्छ। यस पाठ्यसामग्रीको लेखन गर्दा यिनै पक्षलाई दृष्टिगत गरी पाठ्यवस्तु, अभ्यास र तिनको क्रम, चित्रात्मकता, भाषिक सिप एवम् पठन तत्त्वको उचित संयोजन गर्ने प्रयत्न गरिएको छ।

प्रस्तुत पाठ्यसामग्रीलाई सिकाइ सहजीकरणको बहुउपयोगी र प्राथमिक साधनका रूपमा उपयोग गरिन्छ। पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री विकास तथा कार्यान्वयनको प्रत्यक्ष अनुभव तथा विद्यालय तहको जीवन्त अनुभवसमेतलाई संयोजन गरी यस पाठ्यसामग्रीलाई बढीभन्दा बढी क्रियाकलापमुखी र रुचिकर बनाउने प्रयत्न गरिएको छ। तर पनि यसमा आफ्नै भाषाशैली, विषयवस्तु तथा प्रस्तुति र चित्राङ्कनका दृष्टिले सुधार गर्ने स्थान हुन सक्छन्। तिनको सुधारका लागि शिक्षक मित्रहरू, विद्यार्थी, अभिभावक, बुद्धिजीवी एवम् सम्पूर्ण पाठकहरूको समेत महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने हुँदा सम्बद्ध सबैको रचनात्मक सु ावका लागि विशेष अनुरोध गर्दछौँ।

विषयसूची

एकाइ १	म र मेरो परिवार	१
एकाइ २	मेरो दैनिक जीवन	१६
एकाइ ३	हाम्रो समुदाय	३३
एकाइ ४	मेरो विद्यालय	४७
एकाइ ५	हाम्रो वातावरण	६७
एकाइ ६	हाम्रो सिर्जना	८९
एकाइ ७	रुचि र बानी	१०७
एकाइ ८	हाम्रो संस्कृति	१२५
एकाइ ९	सञ्चार प्रविधि र बजार	१४३
एकाइ १०	हाम्रो क्रियाकलाप	१६३
एकाइ ११	हाम्रो वरपरको संसार	१८३

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर
(मान्यता, समकक्षता तथा मूल्याङ्कन शाखा)

फोन नं. ६६३०५८८
६६३४११९
६६३००८८
फ्याक्स: ६६३०७९७
नोटिस बोर्ड: १६१८०१६६३०७९७
सानोठिमी, भक्तपुर
www.moecdc.gov.np

२०७७/०७८

मिति: २०७८/०२/२४

पत्र संख्या:-
चलानी नं.:- ९०२१

विषय : पाठ्यसामग्री स्वीकृति सम्बन्धमा ।

श्री बुद्ध पब्लिकेसन्स प्रा.लि.
काठमाण्डौं ।

प्रस्तुत विषयमा त्यस प्रकाशनबाट मूल्याङ्कन र स्वीकृतिका लागि तोकिएको अवधिभित्र पेस हुन आएका तपसिलबमोजिमका पाठ्यसामग्री आवश्यक निर्णयार्थ पाठ्यसामग्री व्यवस्थापन तथा मूल्याङ्कन समितिमा पेस हुँदा विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६, आधारभूत तह (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम, पाठ्यसामग्री विकाससम्बन्धी विद्यमान प्रावधान, ऐन, कानुन, निर्देशिका, कार्यविधि, प्रकाशन शैलीका प्रावधान, पठ्यक्रम विकास केन्द्रले विभिन्न समयमा जारी गरेका र पाठ्यसामग्री सुधार/परिमार्जन/पुनर्लेखनका लागि दिइएका सुझाव र निर्देशनको परिपालना गरी स्वीकृति दिन सिफारिस भएअनुसार यस कार्यालयको मिति २०७८।०२।२४ गतेको निर्णयानुसार तपसिलमा उल्लिखित निर्देशनको पूर्ण परिपालना गरी शैक्षिक वर्ष २०७८, २०७९ र २०८० गरी तीन शैक्षिक वर्षका लागि गुणस्तरीय एवम् त्रुटिरहित पाठ्यसामग्री विकास गरी प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ। विद्यमान संवैधानिक व्यवस्था, ऐन, कानुन, निर्देशिका, कार्यविधि, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले विभिन्न समयमा जारी गरेका निर्देशनलगायतका प्रावधानहरूको पूर्ण परिपालना नगरी गुणस्तरहीन पाठ्यसामग्रीको विकास, प्रकाशन र विक्रीवितरण गरेको पाइएमा, पाठ्यक्रम परिवर्तन भएमा वा यस केन्द्रबाट अन्य निर्णय भएमा यो स्वीकृति जुनसुकै बेला रद्ध हुने छ।

तपसिल :

(क)पाठ्यसामग्रीको नाम :

१	रमाइलो नेपाली	आधारभूत तह/ कक्षा २ र ३

मीनबहादुर थापा
पाठ्यक्रम अधिकृत

(ख) निर्देशन :

१.आवरण पृष्ठको अघिल्लो (Front) भागको बायाँ (Verso) पृष्ठमा नेपालको आधिकारिक नक्सा र आवरण पृष्ठको पछिल्लो (Back) भागको दायाँ (Recto) पृष्ठमा कोभिड १९ सङ्क्रमण रोकथामसम्बन्धी सूचना यस केन्द्रको वेबसाइडबाट डाउनलोड गरी समावेश गर्ने

२.स्वीकृति पत्र स्क्यान गरी पाठ्यसामग्रीको शीर्षक पृष्ठभन्दा पछि दायाँ (Recto) पृष्ठमा समावेश गर्ने। पाठ्यसामग्रीको प्रत्येक पृष्ठको पुच्छर (Footer) मा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट स्वीकृत भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरी प्रकाशन गरेको पाठ्यसामग्रीको तीन प्रति यस केन्द्रमा पेस गरेपछि मात्र विक्रीवितरण गर्ने

३.शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको निर्णयअनुसारको मूल्य कायम गर्ने र मूल्य सर्वाधिकार पृष्ठमा राख्नुपर्ने। प्रतिलिपि अधिकार (Copy right) को सम्बन्धमा लेखक र प्रकाशक स्वयम् जिम्मेवार हुने

४.पाठ्यसामग्री विकाससम्बन्धी विद्यमान प्रावधान तथा पाठ्यसामग्री सुधार र परिमार्जनका लागि यस अघि दिइएका निर्देशनको पूर्ण परिपालना गर्ने

५.एकीकृत पाठ्यक्रमको मूल मर्म र भावनाअनुरूप पाठ्यक्रमका सम्पूर्ण पक्ष एवम् विषयवस्तु समावेश गरी पाठ्यसामग्रीलाई गुणस्तरीय बनाउने

६.सिकाइ सहजीकरणका लागि अभ्यास तथा सिकाइ कियालापका लागि दिइएका निर्देशनमा रङ संयोजन यस अघि दिइएका निर्देशन अनुसार उपयुक्त र सान्दर्भिक रूपमा गर्ने।

७.एउटा पाठ्यसामग्री/पाठमा समावेश गरिएका विषयवस्तु, अभ्यास, चित्र आदि अर्को पाठ्यसामग्री/पाठमा समावेश नगर्ने।

८.राष्ट्र, राष्ट्रिय एकता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता, राष्ट्रिय हित, पहिचान, सम्मान र समृद्धिमा आँच आउने तथा विभिन्न जातजाति, भाषा, धर्म, संस्कृति, सामाजिक सहिष्णुता, सद्भाव, सांस्कृतिक मूल्यमान्यता, रहनसहन आदिमा प्रतिकूल प्रभाव पार्ने कुनै पनि विषयवस्तु, उदाहरण, चित्र, अभ्यास, सिकाइ क्रियाकलाप समावेश नगर्ने

९.जातजाति, भाषा, धर्म, संस्कृति, वर्ण, क्षेत्र, लैङ्गिकता, अपाङ्गता, पेसा, व्यवसाय, सामाजिक सांस्कृतिक अवस्थाका आधारमा भावनात्मक रूपमा चोट पुऱ्याउने, आक्षेप लाग्ने, होच्याउने र विभेदीकरण गर्ने किसिमका विषयवस्तु, उदाहरण, चित्र, अभ्यास, सिकाइ क्रियाकलाप समावेश नगर्ने

१०.पाठ्यसामग्रीमा समावेश गरिएका चित्र, नक्सा, चिह्न, सङ्केत आदि शुद्ध, स्पष्ट र बोधगम्य हुनुपर्ने

११.विद्यार्थीलाई थप भार पर्ने गरी पाठ्यक्रममा समावेश नगरिएका विषयवस्तु, अभ्यास तथा सिकाइ क्रियाकलाप पाठ्यसामग्रीमा समावेश नगर्ने

पुनश्च : यो स्वीकृति शैक्षिक वर्ष २०७८, २०७९ र २०८० का लागि प्रदान गरिएकाले सोहीबमोजिम प्रकाशन, विक्रीवितरण र प्रयोग गर्नुगराउनहुन सम्बन्धित सरोकारवाला सवैमा अनुरोध छ।